

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ve İÇ DENETİM

Ali Rıza EŞKAZAN

Çağdaş demokratik işleyişte katılımı ve çoğulculuğu sağlamakta Sivil Toplum Kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. **Sivil Toplum Kuruluşları** vatandaşların mal varlığını, dinamizmini, etkinliğini ve yaratıcılığını gönüllü olarak kamuya yararlı hizmetlere dönüştürür.

Günümüzde Sivil Toplum Kuruluşlarının giderek artan önemi beraberinde şeffaflık ve hesap verilebilirlik kavramlarını ön plana çıkarmaktadır.

Her Organizasyon İçin İç Denetimin Gerekliliği

Şeffaflık ve hesap verilebilirlik **İç Kontrol Sisteminin** doğru oluşturulması ile yakından ilişkilidir. İç Kontrol güçlü bir kontrol çevresi ile başlar ve yönetimin sorumluluğundadır. Finansal boyutun yanı sıra organizasyonun bütün faaliyetlerini içerir.

İç Denetim ise; risk yönetimi, iç kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirerek ve geliştirerek, sistematik ve disiplinli bir yaklaşım getirmek suretiyle organizasyonun amaçlarına ulaşmasına yardımcı olan bir fonksiyondur.

Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartlarında belirtildiği üzere İç Denetim, İç Kontrol sisteminin değerlendirilmesinin yanı sıra aşağıdaki hususları da gözden geçirerek yönetime güvence sağlar.

- ◆ **Bilginin bütünlüğü ve güvenilirliği**
- ◆ **Kurum politikalarına, yönetmeliklerine ve yasalara uygunluk**
- ◆ **Varlıkların korunması**
- ◆ **Kaynakların ekonomik ve etkin kullanımı**
- ◆ **Belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılması**

Günümüzde, çağdaş iç denetim, katma değer yaratmak ve organizasyonun çalışma tarzını geliştirmek üzere tasarlanan bağımsız ve

objektif bir danışmanlık faaliyeti haline gelmiştir.

STK'larda İç Denetim

Hizmet türüne bağlı olmaksızın bütün Sivil Toplum Kuruluşlarının İç Kontrol Sistemine sahip olmasının gerekliliği ile birlikte İç Denetim fonksiyonunun yerine getirilmesinin önemi de artmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları gerek yasal denetçileri gerekse oluşturacakları profesyonel iç denetçi kadroları ile bu fonksiyonu yerine getirebilecekleri gibi iç denetim faaliyeti için dış kaynak kullanımından da yararlanabilirler.

Hangi yöntem izlenir ise izlensin aşağıda detaylandırılmış şekli ile gerçekleştirilecek bir iç denetim ve gözden geçirme faaliyeti, sadece finansal değil finansal olmayan sonuçlarında değerlendirilmesini sağlayacaktır.

1- GELİŞİM STRATEJİLERİ

- Misyon;** kurum misyonunun ve hedeflere ulaşma başarısının değerlendirilmesi
- Faaliyet Konuları;** misyon ile tutarlılık ve doğrudan hedefe yönelmesinin değerlendirilmesi
- Vizyon ;** misyon ve faaliyet konuları ile tutarlılık ve güncelliğinin değerlendirilmesi
- Paydaşlar ve Katılımcılık;** misyon ve gelişim stratejilerinin paydaşlara odaklılığı ve yayılımının değerlendirilmesi
- Yönlendirme;** kurum politika ve stratejilerinin duyurulması ve yayılımının sağlanması ile yönlendirme faaliyeti değerlendirilmesi

- f. **Tanıtım;** tanıtım faaliyetleri ve etkinliklerinin politika ve stratejilerin yayılımı açısından değerlendirilmesi

2- YAPILANDIRMA

- a. **Yönetim Organları;** aktif çalışma yapılarının değerlendirilmesi
- b. **Liderlik Yaklaşımı;** liderlik yaklaşımı ve uygulamalarının yayılım boyutu ile değerlendirilmesi
- c. **Finansal Yeterlilik;** gerçekleştirilen faaliyetler için yaratılan kaynakların değerlendirilmesi
- d. **Çalışanlar ve İdari Yapı;** faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve hizmet sürecinde çalışanlar ile idari yapı organizasyonunun değerlendirilmesi
- e. **Kurum Kültürü;** yapılandırmanın etkinliği ve yayılımı açısından değerlendirilmesi

3- ÜYELİK

- a. **Üye Gereksinimleri;** hizmet ve faaliyetlerin oluşturulmasında, üye gereksinimleri ve karşılanması hususunun değerlendirilmesi
- b. **Üyelik Geliştirme;** yayılımın temel unsuru olarak üyelik geliştirme faaliyetlerinin değerlendirilmesi
- c. **Üyelik Profili;** niteliksel ve niceliksel boyutu ile kayıtların güncelliğinin değerlendirilmesi
- d. **Kariyer Olanakları;** kariyer olanakları sağlama çalışmalarının değerlendirilmesi

4- HİZMET SÜRECİ

- a. **Hizmet Sürecinin Sistematiği;** sistematik yapının değerlendirilmesi
- b. **Paydaş Gereksinimlerinin Karşılanması;** hizmet sürecinin paydaş

gereksinimlerini karşılaması ve yaratılan katma değer değerlendirilmesi

- c. **Sunulan Hizmetlerin Organizasyonu;** yapının değerlendirilmesi

- d. **Sunulan Hizmetler;** gerçekleştirilen hizmetlerin değerlendirilmesi

- e. **Kalite Güvencesi;** hizmet sürecinde faaliyetlerin uygulama, gözden geçirme ve iyileştirme fonksiyonlarının gerçekleştirilmesinde kalite güvencesi yaklaşımının değerlendirilmesi

- f. **Toplumsal Boyut;** faaliyetlerin toplumsal boyutunun değerlendirilmesi

5- DESTEK SAĞLAMA VE TEKNOLOJİ TAKİBİ

- a. **İş Birlikleri ve Bilgi Paylaşımı ;** ulusal ve uluslararası işbirlikleri ile bilgi paylaşımının değerlendirilmesi

- b. **Bilgi Sistemleri ve Teknoloji Takibi;** kullanılan bilgi sistem ve teknoloji yapısı ile güncelliğinin değerlendirilmesi

6- MALİ YAPI

- a. **Muhasebe Sistemi ve Sonuçları;** uygulanan muhasebe sistemi, kayıtları ve sonuçları ile temel mali tabloların değerlendirilmesi

- b. **Finansal Değerleme;** finansal sonuç ve analizlerin değerlendirilmesi

- c. **Aktiflerin Korunması;** organizasyonun aktif yapısı ve korunmasına yönelik faaliyetlerin değerlendirilmesi

- d. **Yönetim Bilgi Sistemleri;** yönetim kararlarına yardımcı olmak amacıyla düzenlenmesi öngörülen yönetim raporlarına ilişkin sistemin değerlendirilmesi

- e. **Mali Kontrol Sistemi;** mali kontrol sistemi ve işlerliğinin değerlendirilmesi

7- İÇ KONTROL SİSTEMİ VE RİSK DEĞERLEME

- a. **İç Kontrol Sistemi;** iç kontrol sisteminin verimliliği ve yeterliliğinin değerlendirilmesi
- b. **Risk Değerleme;** faaliyetlerin bütününe makro bazda risk değerlemesi uygulanması sureti ile risklerin tanımlanması, ölçülmesi ve önceliklerin belirlenmesi

İç Denetim Bilinci

Sivil Toplum Kuruluşlarında, "iç denetim" bilincinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile birlikte, finansal ve finansal olmayan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğine, faaliyetlerin mevzuata uygunluğuna, etkinliği ve verimliliğine, organizasyonların şeffaflığına ve kurumsal alt yapının oluşturulmasına katkı sağlanması mümkün olabilecektir.